

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 123/2023-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], proti postupu Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 16/2003 v časti rozhodovania o návrhu na odmenu a náhradu trov obhajoby takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 16/2003 v časti rozhodovania o návrhu na odmenu a náhradu trov obhajoby **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume **500 eur**.
3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 7. decembra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 16/2003 (ďalej len „napadnuté konanie“) v časti rozhodovania o návrhu na odmenu a náhradu podľa § 553 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Navrhuje prikázať okresnému súdu konať v jeho veci bez zbytočných prieťahov a priznať mu finančné zadost'učinenie v sume 4 000 eur.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 123/2023-7 z 23. februára 2023 ústavnú s'ťažnosť podľa § 56 ods. 5 č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej s'ťažnosti a jej príloh vyplýva, že s'ťažovateľ bol opatrením z 24. augusta 2012 ustanovený za obhajcu odsúdenému v dovolacom konaní. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Tdo 40/2013 z 31. júla 2013 bolo dovolanie odsúdeného zamietnuté.

4. S'ťažovateľ doručil 16. októbra 2015 okresnému súdu vyúčtovanie trov konania v sume 498,47 eur.

II.

Argumentácia s'ťažovateľa

5. Podstatou ústavnej s'ťažnosti s'ťažovateľa je tvrdenie, že okresný súd, ktorý mal o jeho návrhu zo 16. októbra 2015 rozhodnúť do 30 dní od jeho podania (§ 553 ods. 3 Trestného poriadku), o ňom do času podania ústavnej s'ťažnosti nerozhodol.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, replika s'ťažovateľa a ústne pojednávanie

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Okresný súd k ústavnej s'ťažnosti uviedol, že príslušný súdny spis bol ešte v roku 2014 zapožičaný Okresnému súdu Bratislava II, avšak nebol vrátený (pravdepodobne bol stratený) a následne muselo dôjsť k jeho rekonštrukcii. Návrh s'ťažovateľa bol pôvodne odložený na tzv. dlhodobú lehotu do času vrátenia spisu z Okresného súdu Bratislava II. O tom, že o návrhu s'ťažovateľa dosiaľ nebolo rozhodnuté, sa predseda okresného súdu dozvedel až zo zaslanej ústavnej s'ťažnosti. Dňa 20. marca 2023 bolo rozhodnuté o priznaní odmeny s'ťažovateľovi za 7 úkonov právnych služieb v sume 498,47 eur (nárok priznaný v rozsahu vyúčtovania).

7. Predseda okresného súdu poukázal na skutočnosť, že konaniu pred ústavným súdom bolo možné predísť oznámením (urgenciou) s'ťažovateľa okresnému súdu, prípadne podaním s'ťažnosti podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdech a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „s'ťažnosť podľa zákona o súdech“). Spôsob riešenia zvolený s'ťažovateľom nie je podľa predsedu okresného súdu hodný účelnosti ani advokátskej cti.

8. Vzhľadom na skutočnosť, že o návrhu s'ťažovateľa bolo medzičasom (po podaní ústavnej s'ťažnosti a jej prijatí na ďalšie konanie, pozn.) rozhodnuté, okresný súd navrhol ústavnej s'ťažnosti nevyhovieť.

III.2. Replika sťažovateľa:

9. Sťažovateľ v nadväznosti na vyjadrenie okresného súdu zdôraznil, že o jeho návrhu malo byť zo zákona rozhodnuté do 30 dní od jeho podania a následne do 90 dní od rozhodnutia mala byť odmena aj vyplatená. Okresný súd však rozhodol až po viac ako 7 rokoch.

10. Podanie sťažnosti podľa zákona o súdoch nie je v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva účinným prostriedkom nápravy, preto jeho postup v danej veci je v súlade ako s judikatúrou, tak aj s advokátskou čťou.

11. Pokiaľ ide o urgovanie okresného súdu, aby v jeho veci rozhodol, sťažovateľ poukázal na viaceré jeho urgencie a sťažnosti v iných veciach vedených na okresnom súde, ktoré ostali bez odpovede, resp. sa mali stratiť, a teda nevedli k vyriešeniu situácie.

III.3. Ústne pojednávanie:

12. Ústavný súd po oboznámení sa s predloženými dokumentmi dospel v tejto veci k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Vzhľadom na uvedené podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

13. Sťažovateľ pred ústavným súdom namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj svojho práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu postupom okresného súdu v napadnutom konaní, ktorého predmetom je v relevantnej časti rozhodovanie o jeho návrhu na odmenu a náhradu podľa § 553 ods. 2 Trestného poriadku.

14. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

15. Judikatúra ESLP a ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníkov konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

16. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, ústavný súd žiadnu takúto zložitost' nezistil a na akúkoľvek právnu či faktickú zložitost' nepoukázal ani samotný okresný súd.

17. Vo vzťahu k správaniu sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ sa o predĺženie napadnutého konania v jeho relevantnej časti sám nepričinil. Ak okresný súd argumentuje

možnosťou podať sťažnosť podľa zákona o súdoch či iné formy urgencií, ústavný súd konštatuje, že tieto nie sú nevyhnutným predpokladom podania ústavnej sťažnosti a rozhodnutia o tom, že k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru skutočne došlo.

18. Napokon, pokiaľ ide o postup okresného súdu v napadnutom konaní v časti rozhodovania o predmetnom návrhu sťažovateľa, ústavný súd konštatuje, že jeho postup bol od podania návrhu 16. októbra 2015 až do doručenia ústavnej sťažnosti na vyjadrenie 14. marca 2023 poznačený absolútnou nečinnosťou, pričom o návrhu sťažovateľa mal okresný súd zo zákona rozhodnúť do 30 dní od jeho podania (§ 553 ods. 3 Trestného poriadku).

19. Ústavný súd už judikoval, že prostredníctvom činnosti obhajcu (sťažovateľa) štát realizuje právo na právnu pomoc, resp. právo na obhajobu – a to aj v prípadoch povinnej obhajoby (§ 37 Trestného poriadku). Podanie návrhu na priznanie trov právneho zastúpenia možno vnímať ako vystavenie faktúry s lehotou splatnosti. Je oprávnením štátu prostredníctvom okresného súdu skontrolovať správnosť vyúčtovania, rovnako je ale povinnosťou štátu v primeranej lehote rozhodnúť o priznaní trov právneho zastúpenia. Nerozhodnutie o trovách právneho zastúpenia výrazne po lehote ustanovenej zákonom vytvára stav, keď sťažovateľ poskytne službu vopred a ide o službu, na ktorej poskytnutí má sám štát záujem, s tým, že štát jednostranne vnúti poskytovateľovi služby (advokátovi) zjavne neprimeranú lehotu splatnosti za poskytnuté služby, ktorá je navyše v rozpore so zákonom. Efektívne ide o jednostranne vynútené poskytnutie úveru štátu súkromnoprávnym subjektom (m. m. I. ÚS 279/2019, IV. ÚS 126/2019).

20. Na základe uvedeného ústavný súd rozhodol, že okresný súd postupom v napadnutom konaní v časti rozhodovania o návrhu na odmenu a náhradu trov obhajoby porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

21. Pokiaľ ide o namietané porušenie práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ústavný súd v krátkosti konštatuje, že v prípade sťažovateľa nedošlo k úplnému zmareniu nadobudnutia vlastníctva k peniazom predstavujúcim odmenu za právne zastupovanie, ale len k značnému oddialeniu nadobudnutia tejto peňažnej sumy (m. m. IV. ÚS 126/2019, II. ÚS 38/2021). Taktiež je potrebné prihliadať na skutočnosť, že sťažovateľ má prípadne možnosť uplatniť si náhradu škody, ktorá mu vznikla v dôsledku oneskoreného vyplatenia predmetnej peňažnej sumy (*ibid.*). Vzhľadom na uvedené tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovelo (bod 3 výroku tohto nálezu).

22. Sťažovateľ tiež navrhol, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v jeho veci bez zbytočných prietáhov.

23. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

24. Ústavný súd s prihliadnutím na skutočnosť, že stav právnej neistoty sťažovateľa bol medzičasom odstránený rozhodnutím okresného súdu, o jeho návrhu už neprikazoval okresnému

súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Tomuto návrhu sťažovateľa preto ústavný súd nevyhovel (bod 3 výroku tohto nálezu).

25. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

26. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

27. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

28. Sťažovateľ sa v ústavnej sťažnosti domáhal priznania primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 4 000 eur z dôvodu, že došlo okrem iného k bezdôvodnému zadržaniu jeho príjmu, k nemožnosti uskutočniť súvisiace platby a tiež k zhoršeniu jeho zdravotného stavu, a to zhoršeniu hypertenzie a stredne ťažkej astmy (sťažovateľ výšku požadovaného finančného zadosťučinenia bez bližšieho zdôvodnenia či vysvetlenia vo svojej replike k vyjadreniu okresného súdu „navýšil“ na 6 000 eur).

29. Ústavný súd konštatuje, že zásah do sťažovateľovho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru si vyžaduje priznanie finančného zadosťučinenia. Zároveň však dospel k záveru, že sťažovateľom tvrdené ekonomické dopady a zhoršenie zdravotného stavu sa bez ďalšieho, to znamená bez konkrétnych dôkazov, zdajú byť preexponované.

30. Zohľadňujúc predovšetkým predmet príslušnej časti napadnutého konania (rozhodovanie o návrhu na odmenu a náhradu trov obhajoby v sume 498,47 eur), teda to, čo je pre sťažovateľa „v stávke“, ústavný súd považoval za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 500 eur (bod 2 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti návrhu na priznanie finančného zadosťučinenia nevyhovel (bod 3 výroku tohto nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 18. mája 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu